

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI
CABINET PREȘEDINTE

Dosarul nr.5246A/2026

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 13819/ 10 AUG. 2026

Domnului MIRCEA ABRUDEAN,

PREȘEDINTELE SENATULUI

SENATUL ROMÂNIEI

Nr. 6973 / 10-08-2026

Biroul permanent al Senatului

L464 / 10.08.2026

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind

organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm, alăturat, în copie,
sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea
Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul integrității
(L464/2026; PL-x nr.530/2026).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere
până la data de 11 august 2026, ora 12:00 (inclusiv în format electronic, la adresa de
e-mail registratura.jurisdictionala@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile
Curții Constituționale vor avea loc la data de 12 august 2026.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

Prof. univ. dr. Elena-Simina TĂNĂSESCU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 5246 / 2026

ROMÂNIA

Administrația Prezidențială - Cabinetul Președintelui
CP1/ 952 / 10.08.2026

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ

NR. 13816/ 10 AUG. 2026

1500

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, august 2026

Doamnei ELENA-SIMINA TĂNĂSESCU

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul integrității

La data de 07 august 2026 Parlamentul României a transmis Președintelui României, în vederea promulgării, Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul integrității (PL-x nr. 530/2026, L 464/2026), adoptată în temeiul prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Legea are ca obiect de reglementare consolidarea și modernizarea cadrului normativ privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, prin armonizarea principalelor acte normative care reglementează organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, regimul incompatibilităților și conflictelor de interese, declarațiile de avere și de interese, precum și mecanismele de prevenire a conflictelor de interese în procedurile de achiziții publice. Intervenția legislativă este determinată atât de necesitatea punerii în acord a legislației cu jurisprudența Curții Constituționale, respectiv cu decizia nr. 297/2025, cât și de

1

obligățiile asumate de România prin Planul Național de Redresare și Reziliență și de experiența practică dobândită în aplicarea legislației în vigoare.

Prin conținutul său normativ, considerăm că Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul integrității a fost adoptată cu încălcarea unor norme și principii constituționale, pentru motivele expuse în cele ce urmează.

I. Art. II pct. 2 din legea criticată - cu referire la art. 2 alin. (6) pct. 43 din Legea nr. 176/2010 și art. II pct. 5 din legea criticată - cu referire la art. 4 alin. (9) din Legea nr. 176/2010 încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, coroborate cu art. 23 alin. (12) din Constituție și art. 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 26 coroborat cu art. 1 alin. (3), art. 20 din Constituție și art. 8 CEDO; art. 16 alin. (1) din Constituție, pentru motivele expuse în cele ce urmează:

La art. II pct. 2 din legea criticată, care se referă la art. 2 alin. (6) pct. 43 din Legea nr. 176/2010 se prevede: *„Agenția asigură publicarea declarațiilor de interese financiare pe pagina de internet a Agenției, în termen de cel mult 60 de zile de la generare conform alin.(5), pentru următoarele categorii de persoane: (...) 43. Soțul, soția sau persoana care are relații asemănătoare aceloră dintre soți cu Președintele României, cu deputații, cu senatorii, cu prim-ministrul, cu membrii Guvernului prevăzuți la art. 18 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, cu șeful Cămarilor Prim-ministrului, cu secretarul general și cu secretarii generali adjuncți ai Guvernului, cu secretarii de stat, cu subsecretarii de stat, precum și cu asimilații acestora din cadrul Guvernului, ministerelor și altor organe centrale de specialitate subordonate Guvernului sau ministerelor, cu consilierii de stat din cadrul Cămarilor Prim-ministrului, cu președinții consiliilor județene.”* Totodată, la art. II pct. 5 alin. (9) din legea criticată - cu referire la art. 4 alin. (9) din Legea nr. 176/2010 se prevede: *„ Soțul, soția sau persoana care are relații asemănătoare aceloră dintre soți cu Președintele României, cu deputații, cu senatorii, cu prim-ministrul, cu membrii Guvernului prevăzuți la art.18 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019, cu modificările și completările ulterioare, cu șeful Cămarilor Prim-ministrului, cu secretarul general și cu secretarii generali adjuncți ai Guvernului, cu secretarii de stat, cu subsecretarii de stat, precum și cu asimilații acestora din cadrul Guvernului, ministerelor și altor organe centrale de specialitate subordonate Guvernului sau*

ministerelor, cu consilierii de stat din cadrul Cancelariei Prim-ministrului, cu președinții consiliilor județene, are obligația de a completa și depune declarațiile de avere și declarațiile de interese, în aceleași termene și condiții prevăzute la alin.(1) -(7)."

1. Claritate normativă și legalitatea sancțiunii - sintagma "*persoana care are relații asemănătoare aceloră dintre soți*"

Cele două texte extind obligația de completare și depunere a declarațiilor de avere și de interese de la titularul funcției publice la „*soțul, soția sau persoana care are relații asemănătoare aceloră dintre soți*”, sub sancțiunea contravențională prevăzută la art. II pct. 21. Prima deficiență ține de claritatea normei: legea nu stabilește niciun criteriu obiectiv - durată, conviețuire, interdependență economică, asumare publică - pentru identificarea momentului de la care o relație afectivă devine relevantă juridic, lăsând persoanei vizate sarcina de a se autocalifica drept destinatar al obligației. Nu sunt reglementate nici ipoteza relației începute după numirea demnitarului, nici cea a încetării relației, nici situația relațiilor succesive. Sub aspectul previzibilității conduitei, aceasta contravine art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție, care impun ca legea să fie clară și accesibilă, astfel încât destinatarul să își poată adapta comportamentul.

Deficiența capătă însă o gravitate specifică atunci când este privită prin prisma naturii sancționatorii a normei, iar nu doar a clarității ei generale. O incriminare contravențională nu poate lăsa persoanei vizate sarcina de a stabili, prin autoevaluare, dacă intră sau nu în sfera de aplicare a sancțiunii — elementul constitutiv al faptei trebuie să poată fi verificat în mod obiectiv. În lipsa unor criterii legale, norma deleagă practic organului de control sarcina de a defini, de la caz la caz, conținutul incriminării, aspect ce excede exigențelor art. 1 alin. (5) aplicabile actelor normative cu caracter sancționator.

1.1. Standardul de precizie aplicabil normelor cu caracter sancționator este mai ridicat decât cel al normelor administrative obișnuite

Distincția are consecințe practice directe asupra întinderii controlului de constituționalitate. Pentru o normă administrativă obișnuită, un anumit grad de generalitate este tolerat, cu condiția ca sensul ei să poată fi determinat pe cale de interpretare rezonabilă. Pentru o normă care condiționează aplicarea unei sancțiuni,

standardul este calitativ diferit: destinatarul trebuie să poată ști, *ex ante* și fără a fi nevoit să recurgă la o apreciere subiectivă a propriei situații afective, dacă se află sau nu sub incidența obligației a cărei nerespectare atrage răspunderea contravențională. Această exigență este o componentă a principiului legalității incriminării - *nullum crimen, nulla poena sine lege certa* - care, deși formulat expres în materie penală la art. 23 alin. (12) din Constituție ("*nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii*"), este extins de jurisprudența Curții, prin raportare la art. 1 alin. (5), la orice normă cu caracter sancționator, indiferent de calificarea ei formală ca infracțiune sau contravenție.

1.2. Calificarea autonomă a contravenției ca „acuzăție în materie penală” în sensul Convenției

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în mod constant, că încadrarea unei fapte ca „*infracțiune*” sau „*contravenție*” în dreptul intern nu este decisivă pentru aplicabilitatea garanțiilor art. 6 și art. 7 din Convenție; relevante sunt, cumulativ sau alternativ, (i) calificarea internă, (ii) natura faptei incriminate și (iii) natura și gravitatea sancțiunii - criteriile stabilite prin Hotărârea din 8 iunie 1976, pronunțată în cauza Engel și alții împotriva Țărilor de Jos, paragrafele 82-83, aplicate ulterior constant materiei contravenționale.

În măsura în care fapta este calificată, sub testul Engel, drept „acuzăție în materie penală” în sens autonom convențional - ipoteză plauzibilă în speță, dată fiind finalitatea punitivă și caracterul general al normei - devin incidente garanțiile de previzibilitate consacrate de art. 7 din Convenție. Curtea de la Strasbourg a statuat că principiul legalității impune ca o infracțiune să fie definită în mod clar de lege, cerință îndeplinită atunci când justițiabilul poate ști, din redactarea dispoziției relevante, care sunt actele și omisiunile care angajează răspunderea sa. Or, o sintagmă precum „*persoana care are relații asemănătoare aceloră dintre soți*”, lipsită de orice reper obiectiv, nu satisface acest standard.

1.3. Raportarea la regimul juridic intern al contravențiilor

Art. 3 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 *privind regimul juridic al contravențiilor* impune ca actul normativ prin care se stabilește o contravenție să cuprindă **descrierea faptei**. Or, o descriere care depinde de propria evaluare a

destinatarului asupra naturii relației sale afective nu poate fi calificată drept o „*descriere*” în sensul cerut de această normă.

1.4. Consecința asupra egalității în aplicarea legii (art. 16 alin. (1) din Constituție)

Absența criteriilor obiective se convertește într-un risc sistemic de aplicare inegală: doi agenți constatatori confrunțați cu situații similare pot ajunge la concluzii opuse, exclusiv pe baza propriei aprecieri. O normă sancționatorie a cărei aplicare depinde decisiv de aprecierea subiectivă a organului de control generează prin ea însăși un tratament diferit al unor situații identice.

1.5. Lacunele de reglementare temporală ca dimensiune distinctă a imprevizibilității

Cele trei ipoteze nereglementate - relația începută ulterior numirii, încetarea relației, relațiile succesive - nu sunt omisiuni accesorii, ci lacune care privesc chiar nașterea, conținutul și stingerea obligației sancționate contravențional. Fiecare constituie, independent, un temei de neconstituționalitate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție.

Sub aspectul dreptului la viață privată, obligația impusă terțului constituie o ingerință care nu trece testul de proporționalitate cerut de art. 26 din Constituție, coroborat cu art. 20 și cu art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. CJUE, Marea Cameră, Hotărârea din 1 august 2022, cauza C-184/20, *OT împotriva Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, a admis că prevenirea conflictelor de interese poate justifica solicitarea unor informații privind activitățile economice ale soțului sau partenerului, dar a statuat că publicarea nominală a acestor date depășește ceea ce este strict necesar, obiectivul putând fi atins printr-o referire generică la existența soțului sau partenerului și la natura intereselor relevante, fără identificare nominală. Soluția legislativă criticată este, sub acest aspect, mai intruzivă decât cea sancționată de CJUE, obligând direct terțul să declare, pe propria răspundere, întregul său patrimoniu.

Există însă un al doilea viciu, distinct de intruziunea asupra vieții private, care privește natura însăși a răspunderii instituite. Prin Decizia nr. 297/2025, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (2) din Legea

nr. 176/2010, statuând expres că nu obligația de declarare a veniturilor soțului sau ale copiilor majori este, în sine, neconstituțională, ci angajarea răspunderii declarantului pentru corectitudinea unor informații furnizate de un terț - întrucât „*răspunderea juridică penală sau contravențională este una personală*”. Raționamentul Curții nu a fost centrat, așadar, pe confidențialitate, ci pe principiul individualizării răspunderii juridice, derivat din art. 1 alin. (3) din Constituție. Soluția criticată în prezenta lege depășește însă ipoteza tranșată în 2025 de instanța constituțională, întrucât, în speță, nu mai este vorba de răspunderea demnitarului pentru informații furnizate de altcineva, ci de răspunderea contravențională proprie a terțului - o persoană care nu ocupă nicio funcție publică, nu exercită nicio prerogativă de putere și nu și-a asumat, prin niciun act propriu, statutul generator al obligației. Extinderea directă a răspunderii contravenționale asupra acestei persoane, pentru simpla sa legătură afectivă cu un demnitar, reprezintă, în esență, o formă agravată a viciului deja constatat de Curte, întrucât nu mai este răspunderea cuiva pentru fapta altuia, ci răspunderea unui terț pentru o obligație pe care nu și-a asumat-o niciodată.

2. Dreptul la viață privată al terțului, natura personală a răspunderii și discriminarea între demnitari

2.1. Testul de proporționalitate din perspectiva art. 26 din Constituție

Ingerința pe care norma criticată o produce asupra vieții private a terțului nu rezistă testului de proporționalitate impus de art. 26 din Constituție, coroborat cu art. 20 din Constituție și cu art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în Hotărârea Marii Camere din 1 august 2022, pronunțată în cauza C-184/20, *OT împotriva Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, a admis că prevenirea conflictelor de interese poate justifica, în principiu, solicitarea unor date privind activitatea economică a soțului sau partenerului unei persoane care exercită o funcție publică. Curtea a limitat însă strict întinderea acestei ingerințe: publicarea nominală a datelor terțului excedează ceea ce este necesar, obiectivul de transparență putând fi atins printr-o mențiune generică a existenței soțului sau partenerului și a naturii intereselor relevante, fără dezvăluirea identității acestuia.

Prin raportare la acest standard, soluția legislativă analizată este mai intruzivă decât cea sancționată de CJUE, întrucât nu se limitează la solicitarea unor date despre terț prin intermediul declarației demnitarului, ci obligă direct terțul să declare,

pe propria răspundere, întregul său patrimoniu - o formă de ingerință care depășește, cu atât mai evident, limita trasată de instanța europeană.

2.2. Un al doilea viciu, distinct de intruziunea în viața privată - extinderea directă a răspunderii asupra unei persoane care nu și-a asumat niciodată statutul generator al obligației

Independent de critica privind confidențialitatea, norma ridică o problemă separată, care ține de fundamentul răspunderii instituite. Prin Decizia nr. 297/2025, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea art. 3 alin. (2) din Legea nr. 176/2010 nu pentru că obligația de declarare a veniturilor soțului sau ale copiilor majori ar fi, prin ea însăși, neconstituțională, ci pentru că norma angaja răspunderea declarantului pentru corectitudinea unor date furnizate de un terț - soluție incompatibilă cu caracterul personal al răspunderii juridice, penale sau contravenționale. Miza deciziei din 2025 a fost, așadar, individualizarea răspunderii, iar nu protecția confidențialității datelor.

Norma criticată nu reia acest viciu, ci îl depășește. În speță, nu mai este vorba despre răspunderea demnitarului pentru o informație furnizată de altcineva, ci despre răspunderea contravențională proprie a terțului, respectiv o persoană care nu deține nicio funcție publică, nu exercită nicio prerogativă de autoritate și nu a săvârșit niciun act propriu prin care să-și asume statutul generator al obligației. Legătura sa afectivă cu demnitarul devine, prin simpla ei existență, temei suficient pentru angajarea unei răspunderi contravenționale proprii. Este, în esență, o variantă agravată a viciului identificat de instanța constituțională prin Decizia nr. 297/2025, întrucât nu mai este răspunderea cuiva pentru fapta altuia, ci răspunderea unui terț pentru o obligație pe care nu și-a asumat-o niciodată, prin nicio manifestare de voință proprie legată de exercițiul funcției publice.

2.3. Discriminarea între demnitari, în funcție de forma juridică a relației personale

În plus, norma criticată produce și o discriminare între demnitari, contrară art. 16 alin. (1) din Constituție, întrucât cel căsătorit beneficiază de un criteriu formal și verificabil obiectiv - actul de căsătorie - pentru identificarea persoanei obligate să declare, în timp ce, cel aflat într-o relație de fapt este expus, împreună cu partenerul său, unei incertitudini pe care legea nu o rezolvă.

Această asimetrie este de natură să genereze un stimulent invers pentru demnitar, care poate evita formalizarea relației tocmai pentru a beneficia de imprevizibilitatea normei, efect contrar chiar scopului declarat de prevenire a conflictelor de interese.

Așadar, norma produce un tratament diferit între demnitarii care se află, din perspectiva scopului legii, în situații identice. Mai mult, o asemenea normă induce un efect discriminatoriu secundar chiar în rândul partenerilor de fapt: aceștia sunt tratați diferit unii față de alții, în funcție de aprecierea subiectivă, de la caz la caz, a organului de control asupra caracterului „*asemănător căsătoriei*” al relației lor - o discriminare derivată, generată nu de conținutul normei, ci chiar de imprecizia ei.

Demnitarul aflat într-o relație de fapt este expus, împreună cu partenerul său, unei incertitudini, cu privire la care noua soluție legislativă „*tace*”. Această diferență de tratament nu are nicio legătură cu scopul legii - integritatea în exercitarea funcției publice - ci decurge exclusiv din forma juridică pe care demnitarul a ales-o, în sfera sa privată, pentru relația personală. Or, o alegere care ține de conținutul protejat de art. 26 din Constituție nu poate constitui, ea însăși, criteriul pe baza căruia se instituie un regim sancționator diferit pentru persoane aflate în situații comparabile.

II. Art. II pct. 17 din legea criticată - cu referire la art. 25 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 176/2010 - coroborat cu art. X alin. (1) și alin. (2) din legea supusă controlului de constituționalitate încalcă art. 1 alin. (3) și alin. (5), art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 36, precum și art. 37 din Constituție, pentru motivele dezvoltate în cele ce urmează

La art. II pct. 17 din legea criticată - cu referire la art. 25 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 176/2010 se prevede că: „*17. La articolul 25, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins: „Art.25.- (1) Fapta persoanei cu privire la care s-a constatat în mod definitiv ca a emis un act administrativ, a încheiat un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese sau starea de incompatibilitate, constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit reglementărilor aplicabile demnității, funcției sau activității respective, în măsura în care prevederile prezentei legi nu derogă de la aceasta și dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale*

unei infracțiuni. (2) Persoana constatată în mod definitiv că s-a aflat în conflict de interese sau în stare de incompatibilitate, inclusiv cea a cărei faptă constituie abatere disciplinară conform alin. (1), are interdicția de a mai ocupa o funcție sau demnitate publică ori eligibilă, dintre cele prevăzute de prezenta lege, pe o perioadă de până la 3 ani, care operează de la data rămânerii definitive a raportului de evaluare sau a hotărârii judecătorești, moment de la care este decăzută din dreptul de a ocupa funcția, demnitatea publică sau mandatul, care încetează de drept la aceeași dată." Totodată, la art. X din legea criticată se prevede că: „Art. X.-(1) Persoanelor față de care, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, s-a constatat în mod definitiv starea de incompatibilitate sau de conflict de interese și pentru care nu s-a împlinit termenul de 3 ani aferent interdicției prevăzute de lege, calculat de la data rămânerii definitive a raportului de evaluare, respectiv a hotărârii judecătorești, le încetează de drept funcția, demnitatea publică ori mandatul, la 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi. (2) Persoanelor față de care se constată în mod definitiv starea de incompatibilitate sau conflictul de interese după intrarea în vigoare a prezentei legi, le încetează funcția, demnitatea publică ori mandatul la data rămânerii definitive a raportului de evaluare sau a hotărârii judecătorești, după caz. (3) Persoanele care prin aplicarea prevederilor prezentei legi devin incompatibile sunt obligate să renunțe la una dintre funcțiile sau calitățile incompatibile în cel mult 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.”

1. Mutarea substanțială a efectelor: de la un impediment de acces viitor la o clauză de rezoluțiune a mandatului actual

Modificarea adusă art. 25 din Legea nr. 176/2010, prin art. II pct. 17 coroborată cu norma tranzitorie de la art. X din legea supusă controlului de constituționalitate, transformă interdicția de 3 ani de a ocupa o funcție publică - sancțiune care, până acum, opera doar pentru viitor, împiedicând accesul la o nouă funcție - într-o cauză automată de încetare a unei funcții sau a unui mandat aflat deja în exercitare. Altfel spus, coroborarea celor două norme (una de drept substanțial și o norma care se dorește a fi tranzitorie) recalifică natura juridică a interdicției de 3 ani. Această măsură, concepută inițial sub regimul anterior ca o barieră temporară ce bloca exclusiv accederea viitoare la o altă demnitate publică după finalizarea funcției curente, este convertită într-un instrument de dizolvare imediată a unui raport juridic

de putere aflat în plină desfășurare. Din perspectivă conceptuală, o regulă care interzice configurarea unui raport juridic viitor și o normă care desființează un drept actual, validat și exercitat legitim, aparțin unor sfere de drept substanțial complet diferite. Cea de-a doua ipoteză reprezintă o intruziune mult mai severă în patrimoniul de drepturi al persoanei. Prin impunerea acestui efect represiv agravat unor realități în care conduita, evaluarea administrativă a ANI și hotărârea judecătorească definitivă s-au desăvârșit sub vechiul regim, textul legal încalcă direct directivul de neretroactivitate consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție, conform căruia acțiunea legii noi este cantonată exclusiv în viitor.

Această concluzie este confirmată de jurisprudența constantă a Curții Constituționale privind protecția situațiilor juridice consolidate sub legea veche, aplicabilă prin analogie și raporturilor de funcție sau mandat. Astfel, prin Decizia nr. 26/2012, Curtea a statuat că: *«Desființarea unui contract valabil încheiat prin aplicarea imediată a legii noi nu corespunde exigențelor principiului constituțional al neretroactivității legii. În același sens, prin Decizia nr. 62 din 13 iunie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 19 iunie 1995, Curtea, a statuat că, potrivit principiului neretroactivității legii prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție, contractele valabil încheiate sub imperiul unei legi nu pot fi desființate de legea nouă. A permite unui act normativ să aibă efecte retroactive ar duce la negarea însăși a principiului statului de drept. Din această perspectivă Curtea Constituțională a Republicii Cehe a statuat că principiul protejării încrederii cetățenilor în lege, precum și principiul conex care interzice efectele retroactive ale normelor juridice, se numără printre principiile de bază care definesc statul de drept. (...) Deci, chiar și în ipoteza în care legiuitorul ar dori, în mod justificat, să înlăture sau să atenueze unele situații, nu poate realiza acest lucru prin intermediul unei legi care să aibă caracter retroactiv, ci trebuie să caute mijloacele adecvate care să nu vină în contradicție cu acest principiu constituțional. Consecințele înscrierii principiului neretroactivității în Constituție sunt foarte severe și, probabil, tocmai de aceea soluția aceasta nu se întâlnește în foarte multe țări, dar în același timp ridicarea la rangul de principiu constituțional se justifică prin faptul că asigură în condiții mai bune securitatea juridică și încrederea cetățenilor în sistemul de drept, precum și datorită faptului că blochează nesocotirea separației dintre puterea legislativă, pe de o parte, și puterea judecătorească sau cea executivă, pe de altă parte, contribuind în acest fel la consolidarea statului de drept. În acest sens, s-a pronunțat Curtea și prin Decizia nr. 9 din 7 martie 1994, publicată în Monitorul*

Oficial al României, Partea I, nr. 326 din 25 noiembrie 1994. În aceeași gândire, Curtea Constituțională a Republicii Cehe a statuat că "principiile care caracterizează un stat de drept necesită, în fiecare caz posibil de retroactivitate, prevederea acesteia în mod expres în Constituție sau într-un statut, cu scopul de a elimina posibilitatea unei interpretări retroactive a unui statut, [...] astfel încât drepturile dobândite să fie protejate în mod corespunzător." În continuare, Curtea Constituțională a Republicii Cehe a afirmat că "printre caracteristicile unui stat de drept se numără în mod obligatoriu principiul securității juridice și al protejării încrederii cetățenilor în lege, și că acest proces include interzicerea aplicării retroactive a normelor juridice sau a interpretării lor retroactive". (2002/03/12 - PL. US 33/01) "».

Față de cele de mai sus, este evident că, dacă principiul se aplică unui simplu raport contractual, cu atât mai mult el trebuie să protejeze un raport de funcție sau de mandat public, dobândit legal și aflat în curs de exercitare - o situație juridică de o intensitate și o miză instituțională net superioare unui contract civil obișnuit.

2. Amânarea executării sancțiunii prin introducerea termenului de executare de 30 de zile, nu înlătură caracterul retroactiv al normei

Caracterul vădit retroactiv al textului modificator nu poate fi camuflat prin susținerea formalistă că legiuitorul nu ar fi creat o sancțiune inedită, ci ar fi reconfigurat doar momentul de debut al interdicției. În materia dreptului public, regimul temporal al unei măsuri represive nu este un element secundar sau detașabil de sancțiune, ci reprezintă un element constitutiv de drept material. Acest regim determină în mod direct funcțiile afectate, raporturile juridice destructurate și gradul concret de severitate al ingerinței.

Vechile dispoziții delimitau riguros tratamentul aplicabil titularilor de mandate față de persoanele care nu mai dețineau nicio funcție la data definitivării raportului ANI (în cazul acestora din urmă, interdicția curgând de la data rămânerii definitive a actului, fără a le destabiliza mandatele obținute ulterior). Noua reglementare anulează această distincție și introduce o consecință pe care subiecții de drept nu o puteau prevedea: desființarea unui mandat exercitat în prezent în temeiul unui statut legal consolidat.

Introducerea termenului de 30 de zile nu distorsionează natura retroactivă a normei, reprezentând un simplu *dies executionis* (o amânare temporară a punerii în executare materială). Sursa unică și exclusivă a decăderii rămâne raportul ANI sau hotărârea definitivă, ambele anterioare legii noi. Dacă am admite că întârzierea executării înlătură caracterul retroactiv, **art. 15 alin. (2) din Constituție** ar fi golit de utilitate, permițând legiuitorului să reevalueze sancționator orice culpă istorică, sub singura condiție ca efectul material să se producă după intrarea în vigoare a legii noi. O asemenea interpretare distruge puntea cauzală dintre faptul generator trecut (*facta praeterita*) și noua sancțiune, vătămând direct drepturile politice fundamentale ocrotite de **art. 36 și art. 37 din Constituție**.

3. Autonomia raporturilor juridice în timp, regula *tempus regit actum* și inoperabilitatea conceptului de *facta pendentia*

Retroactivitatea normelor criticate este întărită, suplimentar, și de un argument ce nu ține doar de calificarea faptei, ci de **însăși natura actului prin care aceasta a fost constatată, precum și din caracterul definitiv al situației juridice astfel create.**

Curtea Constituțională a calificat expres raportul de evaluare al Agenției Naționale de Integritate drept **act administrativ**, ale cărui efecte juridice sunt cele stabilite exhaustiv de lege la data la care actul produce consecințe: nulitatea absolută a actelor încheiate cu încălcarea regimului conflictului de interese, abaterea disciplinară, respectiv decăderea din dreptul de a ocupa o funcție pentru 3 ani, calculată, după caz, de la eliberare, de la încetarea mandatului sau de la rămânerea definitivă a raportului.

Astfel, prin Decizia nr. nr. 52/2018, par. 24, Curtea Constituțională a statuat că: „24. În ceea ce privește cauza de față, Curtea, pentru a determina sfera de incidență a textului legal criticat, constată că raportul de evaluare întocmit de Agenția Națională de Integritate, potrivit art. 22 din Legea nr. 176/2010, este un act administrativ, iar art. 23 și 25 din lege reglementează efectele pe care le produce un astfel de act, respectiv:

- actele juridice sau administrative încheiate direct sau prin persoane interpuse, cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, sunt lovite de nulitate absolută (art. 23);

- *fapta persoanei constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit reglementării aplicabile demnității, funcției sau activității respective, în măsura în care prevederile prezentei legi nu derogă de la aceasta și dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni [art. 25 alin. (1)];*

- *decăderea din dreptul de a mai exercita o funcție sau o demnitate publică ce face obiectul prevederilor prezentei legi, cu excepția celor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării, destituirii din funcția ori demnitatea publică respectivă sau a încetării de drept a mandatului [art. 25 alin. (2) teza întâi];*

- *decăderea din dreptul de a mai exercita o funcție eligibilă pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului, dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă [art. 25 alin. (2) teza a doua];*

- *în cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție sau o demnitate publică la data constatării stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani anterioară operează potrivit legii, de la data rămânerii definitive a raportului de evaluare, respectiv a rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești de confirmare a existenței unui conflict de interese sau a unei stări de incompatibilitate [art. 25 alin. (2) teza a treia]. “*

Prin urmare, raportul de evaluare nu constituie un act juridic cu un conținut deschis, susceptibil ca, ulterior emiterii și definitivării sale, să primească, prin intervenția unei legi noi, consecințe juridice suplimentare, inexistente la momentul la care acesta a fost emis și a devenit definitiv. Dimpotrivă, întrucât raportul de evaluare este un act administrativ individual emis în exercitarea prerogativelor de putere publică, efectele sale juridice sunt determinate de cadrul normativ aplicabil la momentul emiterii sale, potrivit principiului *tempus regit actum*.

În acest sens, este relevantă, în mod direct, jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție referitoare la aplicarea în timp a legii. Prin Decizia nr. 23/2015, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Înalta Curte a statuat, la par. 68, că, potrivit principiului *tempus regit actum*, „un act juridic se încheie în conformitate cu prevederile legale în vigoare la data întocmirii lui și este supus acestora”, iar pentru analiza legalității actului trebuie avută în vedere legea de la momentul emiterii sale. La par. 69–70, Înalta Curte a corelat această regulă cu principiul neretroactivității și cu art. 6 alin. (2) din Codul civil, reținând că legea nouă nu poate atribui actelor și faptelor juridice trecute efecte pe care acestea nu le puteau produce sub imperiul legii sub care s-au format, indiferent dacă respectivele efecte s-ar produce înainte sau după intrarea în vigoare a legii noi.

Această dezlegare este esențială pentru prezenta cauză. Art. 6 alin. (2) din Codul civil prevede că actele și faptele juridice încheiate, săvârșite sau produse anterior intrării în vigoare a legii noi „*nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor*”. Norma constituie expresia, la nivelul legislației infraconstituționale, a principiului neretroactivității consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

În consecință, problema nu poate fi rezolvată prin simpla constatare că noua consecință juridică - încetarea funcției, demnității sau mandatului - urmează să se producă ulterior intrării în vigoare a legii noi. Criteriul decisiv îl constituie identificarea actului sau faptului juridic căruia legiuitorul îi atașează această consecință.

Or, în cazul normelor criticate, premisa aplicării noii consecințe juridice nu este un fapt viitor, ci existența unei situații juridice anterioare și definitive: constatarea definitivă a incompatibilității sau a conflictului de interese prin raportul de evaluare ANI, după caz confirmat prin hotărâre judecătorească definitivă.

Prin urmare, legea nouă nu se aplică unui fapt juridic viitor. Ea ia o situație juridică deja constituită și definitivă - existența unui raport de evaluare definitiv și, după caz, a unei hotărâri judecătorești definitive care i-a confirmat legalitatea - și îi atașează o consecință juridică nouă, care nu făcea parte din conținutul juridic al acesteia la momentul constituirii și definitivării sale.

Aceasta este tocmai ipoteza avută în vedere de art. 6 alin. (2) din Codul civil, astfel cum a fost interpretat de Înalta Curte prin Decizia nr. 23/2015: actul sau faptul juridic anterior nu poate genera, ca urmare a intervenției legii noi, „*alte efecte juridice*” decât cele prevăzute de legea în vigoare la momentul producerii sale. Înalta Curte a subliniat în mod expres că această regulă operează și în privința efectelor care s-ar produce după intrarea în vigoare a legii noi.

Această concluzie este cu atât mai puternică în cazul raportului de evaluare ANI, întrucât acesta nu reprezintă un simplu fapt material, ci un act administrativ individual **emis de o autoritate publică în exercitarea prerogativelor de putere publică**. Destinatarul actului se află într-un raport juridic de subordonare față de **autoritatea emitentă**, iar consecințele juridice ale actului sunt impuse unilateral, în temeiul legii. Tocmai de aceea, **principiul legalității în materia raporturilor de drept administrativ** presupune ca efectele actului administrativ să fie determinate de cadrul normativ aplicabil la momentul emiterii sale/și cu atât mai mult al rămânării definitive și ca destinatarul actului să poată cunoaște, în mod previzibil, consecințele juridice pe care acesta le produce.

În ipoteza în care raportul de evaluare a fost contestat în justiție, iar acțiunea în anulare a fost respinsă, inclusiv în calea de atac, această concluzie devine cu atât mai evidentă. În acel moment, situația juridică nu mai poate fi calificată drept una aflată în curs de constituire, modificare sau stingere. **Legalitatea actului administrativ a fost supusă controlului judecătoresc**, iar prin hotărârea definitivă s-a stabilit caracterul legal al actului și existența situației juridice constatate prin acesta.

Așadar, la momentul intrării în vigoare a legii criticate există o situație juridică individuală deja constituită, verificată jurisdicțional și definitiv consolidată.

În aceste condiții, nu poate fi primită teza potrivit căreia simplul fapt că noua consecință juridică se produce în viitor ar exclude caracterul retroactiv al normei. Dacă s-ar accepta un asemenea criteriu pur cronologic, **principiul neretroactivității ar putea fi eludat prin simpla amânare a producerii consecinței juridice și orice lege nouă ar putea atașa unui fapt trecut o sancțiune sau o consecință juridică nouă, cu condiția ca aceasta să fie executată după intrarea sa în vigoare.**

Or, art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 6 alin. (2) din Codul civil exclud tocmai această posibilitate. Ceea ce este determinant este faptul juridic generator al consecinței juridice, iar nu exclusiv momentul material la care aceasta se produce. În prezenta cauză, faptul juridic generator este existența constatării definitive a incompatibilității sau conflictului de interese, constatare anterioară intrării în vigoare a legii criticate. În temeiul legii vechi, acest fapt juridic producea consecințele expres prevăzute de Legea nr. 176/2010. Legea nouă îi atribuie însă o consecință suplimentară, respectiv încetarea funcției, demnității sau mandatului, deși o asemenea consecință nu făcea parte din configurația juridică a situației existente la momentul constituirii și definitivării sale.

Prin urmare, norma nouă nu modifică pur și simplu modalitatea de producere, pentru viitor, a unui efect juridic deja existent. Ea creează un efect juridic nou și îl atașează unei situații juridice trecute și definitiv consolidate.

Distincția este esențială. Aplicarea imediată a legii noi poate fi admisă atunci când aceasta reglementează, pentru viitor, efectele unei situații juridice care se află încă în curs de constituire, modificare sau stingere ori când modifică, pentru viitor, modul de exercitare al unui drept sau al unei situații juridice existente. Nu aceeași este însă situația în care legea nouă ia o situație juridică definitivă, născută și consolidată sub imperiul legii vechi, și îi adaugă o consecință juridică defavorabilă care nu exista anterior.

În această privință, însăși clasificarea în *facta praeterita*, *facta pendencia* și *facta futura*, reținută de Înalta Curte prin Decizia nr. 23/2015, este relevantă. *Facta praeterita* sunt faptele constitutive, modificatoare sau extinctive ale unor situații juridice realizate în întregime anterior intrării în vigoare a legii noi, în timp ce *facta pendencia* presupun situații juridice aflate în curs de constituire, modificare sau stângere la momentul intrării în vigoare a legii noi.

Or, raportul de evaluare ANI definitiv și situația juridică pe care acesta o constată nu reprezintă o *facta pendencia*. Faptul generator a fost consumat, raportul administrativ a fost emis, iar legalitatea sa a fost, după caz, definitiv confirmată de instanță. Prin urmare, nu există o situație juridică administrativă aflată în curs de constituire sau modificare la data intrării în vigoare a legii noi.

Existența unui mandat în curs nu schimbă această concluzie. Trebuie distinse două raporturi juridice autonome: pe de o parte, raportul juridic referitor la incompatibilitatea sau conflictul de interese, născut, constatat și definitiv soluționat sub imperiul legii vechi; pe de altă parte, raportul juridic privind exercitarea mandatului sau funcției, dobândit ulterior, în condițiile legii aplicabile la momentul alegerii sau numirii.

Caracterul în curs al celui de-al doilea raport juridic nu transformă primul raport juridic într-o situație juridică pendinte. Mandatul aflat în curs nu poate constitui, prin el însuși, un mecanism prin care legiuitorul să redeschidă, să recalifice sau să extindă retroactiv consecințele juridice ale unei situații de incompatibilitate ori de conflict de interese deja definitiv stabilite.

În caz contrar, s-ar ajunge la o veritabilă clauză rezolutorie legală instituită *ex post*: un fapt anterior, deja evaluat de autoritatea competentă și supus controlului judecătoresc definitiv, ar deveni, numai ca urmare a intervenției legii noi, temei pentru încetarea unui mandat care fusese dobândit în condițiile legii aplicabile la data dobândirii sale.

O asemenea intervenție nu reprezintă o simplă reglementare pentru viitor a exercitării mandatului. Ea modifică *ex post* regimul juridic al unei situații anterioare și atribuie unui act administrativ definitiv un efect juridic nou, care nu exista la momentul în care acesta a fost emis și, după caz, confirmat definitiv de instanță. În plus, faptul că raportul ANI a fost definitiv confirmat prin hotărâre judecătorească accentuează exigențele de securitate juridică și previzibilitate. Destinatarul actului administrativ a utilizat tocmai mecanismul legal de contestare pentru a supune actul controlului instanței, iar prin epuizarea căilor de atac s-a stabilit definitiv situația juridică. O intervenție legislativă ulterioară care transformă această situație juridică

definitivă într-un temei pentru o nouă consecință juridică sancționatorie nu afectează doar aplicarea în timp a legii, ci pune în discuție și stabilitatea raporturilor juridice definitiv consolidate.

Nu se susține, desigur, că legiuitorul ar fi împiedicat să reglementeze pentru viitor statutul funcțiilor sau mandatelor și nici că orice modificare legislativă care produce efecte asupra unor raporturi juridice preexistente ar fi, prin ea însăși, retroactivă. Ceea ce se contestă este altceva: utilizarea unei situații juridice deja definitiv constituite și consumate sub imperiul legii vechi drept fapt generator al unei consecințe juridice noi și defavorabile, care nu exista la momentul constituirii acelei situații. Așadar, nu momentul executării materiale a noii consecințe juridice este determinant pentru calificarea temporală a normei, ci momentul producerii faptului juridic căruia legea îi atașează consecința. Or, în cazul normelor criticate, acest fapt juridic este anterior legii noi.

Prin urmare, art. X din legea criticată nu constituie o veritabilă normă tranzitorie destinată exclusiv soluționării unei situații juridice pendinte. El operează asupra unor situații juridice individuale deja constituite și definitiv consolidate, prin atașarea unei consecințe juridice noi unor acte administrative ale căror efecte erau deja determinate de legea în vigoare la momentul emiterii și definitivării lor.

Prin această intervenție, legiuitorul depășește limitele aplicării imediate a legii noi și conferă normelor criticate un caracter retroactiv, contrar art. 15 alin. (2) din Constituție.

În același timp, intervenția legislativă afectează exigențele de securitate juridică și previzibilitate care decurg din art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, întrucât destinatarii unor acte administrative definitive, ale căror efecte juridice au fost stabilite de legea în vigoare și, după caz, confirmate prin hotărâri judecătorești definitive, sunt puși ulterior în situația de a suporta o consecință juridică nouă, care nu exista în ordinea juridică aplicabilă la momentul constituirii și definitivării situației lor juridice.

În concluzie, faptul că încetarea funcției, demnității sau mandatului urmează să se producă după intrarea în vigoare a legii nu este suficient pentru a transforma norma într-o normă de aplicare imediată. În măsura în care această consecință juridică este declanșată de existența unei situații juridice definitiv constituite anterior - respectiv de constatarea definitivă a incompatibilității sau conflictului de interese - norma nouă atribuie, în realitate, unui act și unui fapt juridic anterior efecte juridice noi, pe care acestea nu le puteau produce sub imperiul legii în baza căreia s-au format.

Aceasta reprezintă o veritabilă aplicare retroactivă a legii, incompatibilă cu art. 15 alin. (2) din Constituție.

4. Deturnarea rațiunii dispozițiilor tranzitorii. Încălcarea standardelor impuse de Legea nr. 24/2000 și a jurisprudenței stabilite prin Decizia Curții Constituționale nr. 571/2024

Constituționalitatea normei de tranziție înscrise în art. X din legea supusă controlului trebuie evaluată și prin prisma obligațiilor stricte impuse legiuitorului de Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă. Potrivit art. 26 și art. 54 din acest act normativ: „*Soluții pentru situații tranzitorii - Art. 26. - Proiectul de act normativ trebuie să cuprindă soluții legislative pentru situații tranzitorii, în cazul în care prin noua reglementare sunt afectate raporturi sau situații juridice născute sub vechea reglementare, dar care nu și-au produs în întregime efectele până la data intrării în vigoare a noii reglementări. De asemenea, proiectul trebuie să cuprindă, dacă este cazul, măsuri legislative privind soluționarea conflictului între acte normative de categorii diferite, cu respectarea principiului ierarhiei actelor normative. (...) Dispozițiile tranzitorii Art. 54. - (1) Dispozițiile tranzitorii cuprind măsurile ce se instituie cu privire la derularea raporturilor juridice născute în temeiul vechii reglementări care urmează să fie înlocuită de noul act normativ. (2) Dispozițiile tranzitorii trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea celor două reglementări, astfel încât punerea în aplicare a noului act normativ să decurgă firesc și să evite retroactivitatea acestuia sau conflictul între norme succesive.*”

Altfel spus, dispozițiile tranzitorii au o funcție clar delimitată: ele trebuie să asigure corelarea armonioasă a celor două reglementări succesive, garantând că punerea în aplicare a legii noi decurge firesc și, în mod imperativ, „*să evite retroactivitatea acestuia sau conflictul între norme succesive*”. Or, în ceea ce privește legea dedusă controlului de constituționalitate, legiuitorul a deturnat complet această funcție: în loc să utilizeze norma tranzitorie pentru a proteja raporturile juridice consolidate sub vechiul regim, a transformat art. X într-un vehicul activ de retroactivare, agresând situații juridice definitiv epuizate.

Această conduită legislativă intră în contradicție flagrantă cu standardele reținute de instanța de contencios constituțional prin Decizia nr. 571/2024, potrivit

căreia: „18. Art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căroră legea dispune numai pentru viitor și care consacră principiul neretroactivității legii, pe cale jurisprudențială s-a arătat că singura excepție permisă de Legea fundamentală de la acest principiu o reprezintă legea penală sau contravențională mai favorabilă. La nivel infraconstituțional, principiul neretroactivității legii civile este prevăzut de art. 6 din Codul civil, cu denumirea marginală Aplicarea în timp a legii civile. 19. În virtutea principiului neretroactivității legii civile, legea nouă se va aplica - de la intrarea ei în vigoare - atât situațiilor juridice care se vor naște, se vor modifica ori se vor stinge după această dată, cât și efectelor viitoare ale raporturilor juridice trecute, iar pentru a exista retroactivitate ar trebui ca între cele două prevederi să fie o deosebire, în caz contrar continuitatea reglementării exclude, prin ipoteză, retroactivitatea celei noi (Decizia nr. 201 din 13 martie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 308 din 9 mai 2007, și Decizia nr. 908 din 16 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 85 din 27 ianuarie 2021, paragraful 98).” Altfel spus, analizând mecanismul temporal de aplicare a legii prin prisma art. 15 alin. (2) din Constituție și a art. 6 din Codul civil, Curtea a statuat la paragrafele 18 și 19 că singura derogare exprimată de la principiul neretroactivității este legea penală sau contravențională mai favorabilă. Curtea a reafirmat că legea nouă se va aplica situațiilor viitoare, iar pentru a exista retroactivitate ar trebui ca între cele două prevederi să fie o deosebire, în caz contrar continuitatea reglementării excluzând retroactivitatea.

Aplicând acest standard de control, se constată că dispozițiile art. X din legea criticată generează o retroactivitate veritabilă, definită prin cumulul celor două condiții reliefate de Decizia nr. 571/2024: (i) există o deosebire radicală de fond între cele două prevederi succesive (regimul vechi nu prevedea pierderea automată a mandatului curent pentru subiecții din categoria analizată, în timp ce regimul nou instituie această extincție brutală a dreptului) și (ii) nu suntem în prezența unei continuități legislative, ci a unei rupturi sancționatorii imprevizibile. Norma nouă nu se limitează la reglementarea „efectelor viitoare” ale unui raport trecut, ci **modifică însăși substanța internă a raportului sancționator epuizat.**

Modul de stingere a unui mandat electiv actual nu reprezintă un simplu „*efect viitor fluid*”, ci o sancțiune materială de rezoluțiune *ex post*, atașată direct unui **act administrativ** (raportul ANI) rămas definitiv sub imperiul legii vechi. Prin urmare, prin nesocotirea imperativului din Legea nr. 24/2000 de a edicta norme tranzitorii

care să blocheze retroactivitatea și prin nerespectarea algoritmului fixat de instanța constituțională în Decizia nr. 571/2024, art. X recalifică neconstituțional trecutul juridic, atribuind unei *facta praeterita* consecințe radical modificate, de o severitate imprevizibilă. Nerespectarea acestor rigori tehnice de legiferare constituie o încălcare directă a art. 1 alin. (5) din Constituție, normele Legii nr. 24/2000 fiind repere obligatorii specifice statului de drept.

Este evident că în speță, sunt incidente două raporturi juridice distincte: situația sancționatorie născută anterior și raportul juridic actual de mandat, constituit legitim în baza legii de la data alegerilor. Or, existența unui mandat în curs nu transformă incompatibilitatea trecută într-o *facta pendentia*, care să permită legiuitorului a alege între ultraactivitatea legii vechi sau aplicarea imediată a legii noi.

5. Discriminarea nelegitimă bazată pe un criteriu aleatoriu de ordin calendaristic

Dincolo de dimensiunea temporală, textul generează o inechitate profundă între subiecții de drept, contrară **art. 16 alin. (1) coroborat cu art. 1 alin. (5) din Constituție**. Persoane care au săvârșit fapte identice și au fost supuse unor evaluări similare din partea ANI ajung să suporte consecințe juridice disproporționate exclusiv în funcție de un factor complet exterior culpei sau conduitei lor: data la care instanța de judecată a pronunțat hotărârea definitivă (cu o zi înainte sau cu o zi după intrarea în vigoare a Legii nr. 464/2026). Un asemenea element pur conjunctural nu poate reprezenta o justificare obiectivă și rezonabilă pentru aplicarea unui tratament juridic diferențiat, normele devenind arbitrar.

6. Încălcarea standardelor CEDO și CJUE

În ceea ce privește sfera de aplicare a motivului ce urmează, precizăm că spre deosebire de criticile dezvoltate la punctele 1-5, care privesc conținutul normativ al art. X în sine - recalificarea substanțială a sancțiunii, natura actului administrativ ce stă la baza ei, deturnarea funcției normelor tranzitorii și criteriul arbitrar de diferențiere - și care sunt, prin urmare, valabile nediferențiat pentru toate categoriile de funcții și demnități publice vizate de art. 25 din Legea nr. 176/2010, motivul de la prezentul punct privește o vătămare suplimentară, specifică, ce se produce doar în subcategoria funcțiilor eligibile. Art. X, în forma supusă controlului, nu distinge

între funcțiile numite și cele dobândite prin vot, aplicând același mecanism de încetare automată tuturor. Pentru funcțiile numite, viciul de neconstituționalitate se epuizează în motivele 1-5. Pentru funcțiile eligibile însă, se adaugă o dimensiune proprie, întrucât încetarea automată a unui asemenea mandat nu afectează doar patrimoniul juridic al titularului, ci și raportul de reprezentare validat prin sufragiu - aspect ce reclamă, separat, garanțiile art. 36, art. 37 și art. 61 alin. (1) din Constituție, alături de standardul art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Această delimitare este necesară pentru a evita orice echivoc: sancțiunea neconstituționalității solicitată pentru art. X în ansamblul său se sprijină, independent, pe motivele 1-5, aplicabile tuturor funcțiilor vizate, în timp ce motivul de față întărește critica exclusiv pentru segmentul mandatelor electivă, fără a condiționa de el soluția cerută pentru restul normei. Atunci când măsura vizează o funcție publică eligibilă, viciul de constituționalitate afectează echilibrul puterilor în stat. Încetarea automată a unui mandat de demnitate publică conferit prin vot popular, operată direct prin efectul unei legi abstracte, fără o analiză individualizată a proporționalității realizată de o instanță judecătorească independentă, transformă puterea legislativă într-un organ de judecată concret. Acest mecanism contravine principiului separației puterilor în stat [art. 1 alin. (4)] și rolului Parlamentului [art. 61 alin. (1) din Constituție].

Sancțiunea anulează retroactiv voința suverană a corpului electoral exprimată în acord cu regulile valabile la data scrutinului. În cauza *Lykourazos împotriva Greciei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că aplicarea imediată, pe parcursul unui mandat, a unei incompatibilități care nu era prevăzută la data alegerilor încalcă Art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție. CEDO a reținut că drepturile electorale ar deveni iluzorii dacă titularul și alegătorii ar fi privați arbitrar de efectele votului prin reguli instituite ex post.

În mod similar, prin analogie, standardul securității juridice impus de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cauza *C-376/02 (Goed Wonen)* confirmă că retroactivitatea unei norme este inadmisibilă dacă mutilează încrederea legitimă a cetățenilor în previzibilitatea legii. Obiectivul de interes public privind integritatea funcțiilor poate fi atins pe deplin prin aplicarea noului regim exclusiv conduitelor viitoare, existența acestei alternative constituționale excluzând necesitatea sacrificării mandatelor obținute legal sub imperiul legii vechi.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicităm să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul integrității este neconstituțională.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

NICUȘOR-DANIEL DAN

